

سرقت علمی؛ پیشگیری

مسعود محمدی

سرقت علمی چیست؟

○ دزدی علمی به معنای به کار بردن کلمات و افکار دیگران و ارائه آنها به نحوی است که گویی از آن خود ما هستید.

○ استفاده از تولیدات و نوآوری های علمی دیگران بدون ذکر منبع و اجازه از آنها

○ ارائه دادن ایده یا یافته دیگران به عنوان یک مورد جدید و اولیه

○ به کار بردن بدون اجازه یا تقلبی افکار یا بیان دیگران و ارائه آنها به عنوان یافته اصلی خود

○ دزدیدن و به حيله ارائه دادن ایده و نوشته های دیگران به نام خود

انواع سرقت های علمی

○ تقلب (فریب عمدی)

○ عدم استناد (عمدی یا غیر عمدی)

○ اشتباه در نقل قول

دو دسته عمده سرقت علمی

○ عمدی

- کپی کردن اثر
- خرید و فروش مقاله
- استفاده از منابع الکترونیک و وب سایت ها بدون استناد
-

○ غیر عمدی

- بی احتیاطی در نقل قول غیر مستقیم
- مستند سازی ضعیف
- نقل قول مستقیم بیش از حد
- اشکال در استفاده از بیان خود در نگارش جملات

مصادیق سرقت علمی

○ تعویض نام و آدرس مقاله، پایان نامه یا رساله ای که قبلاً توسط محقق دیگری در همان کشور یا کشور دیگری انجام و منتشر شده است با نام و آدرس جدید و چاپ یا ارائه در یک مجله یا مرکز دیگر. این کار مصداق بارز سرقت علمی از نوع عمد است.

○ **The Potluck Paper: مقالات معجون:** استفاده از داده ها، متون و یافته های چند مقاله و تلفیق آنها در یکدیگر به منظور تولید یک مقاله نو.

○ **Style Plagiarism: سرقت علمی سبک:** جمله به جمله یا پاراگراف به پاراگراف یک مقاله، از یک متن دیگر اقتباس می شود.

اگر چه در این مقالات داده ها و یافته های آزمایشی به خود شخص تعلق دارد ولی چون از قالب یا سبک فکری و نگارشی دیگران استفاده کرده است، یکی از مصادیق سرقت علمی به شمار می آید.

○ **The Poor Disguises: استتار جزئی:** مقاله ساز، با حفظ محتویات مقاله اصلی، ظاهر مقاله، مثل شکل جداول یا نحوه رسم نمودارها را تغییر میدهد. یا مثلاً جداول ارائه شده در مقاله اصلی را به نمودار تبدیل میکند، کلید واژه ها را تغییر می دهد، خلاصه راعوض میکند و غیره

○ **Self Plagiarism**: سرقت علمی از خود: انتشار یک مقاله (به طور کامل یا حتی بخشی از اطلاعات، داده ها و یافته ها) در چند نشریه به طور همزمان یا با فاصله زمانی.

○ **Copy & paste plagiarism**: "سرقت علمی کپی و درج: استفاده از عین جملات یا عبارات دیگران بدون ذکر منبع و گذاشتن گیومه

○ **Idea plagiarism**: سرقت علمی ایده: یک شخص، ایده، یا پیشنهاد خلاقانه دیگری برای رفع یک معضل را، به نام خود مطرح می کند.

○ استفاده از جداول یا نمودارهای دیگران در مقاله خود،
بدون کسب اجازه یا ارائه منبع

○ ذکر منابعی که فرد شخصا آنها را مطالعه نکرده است.

○ ترجمه کتب و مقالات بدون اجازه مولف اولیه

نقل قول مستقیم Quoting

- هنگامی که عین کلمات کسی را در نوشته خود می آوریم، نقل قول مستقیم کرده ایم آوردن بیش از سه چهار کلمه از نوشته کسی بدون گیومه در دو طرف آن، دزدی علمی است.
- نقل قول مستقیم می تواند کمتر از یک جمله هم باشد.
- نقل قول مستقیم بیش از دوسه یکی دو سطر را خارج از نوشته با تورفتگی و حروف کوچکتر بیاورید.
- بلافاصله ارجاع دقیق بدهید

نقل قول غیر مستقیم Paraphrasing

هنگامی که اطلاعات و مطالب منبعی را در نوشته خود ترکیب می‌کنیم و آن را با کلام خودمان بنویسیم، نقل قول غیر مستقیم کرده ایم. نقل قول غیر مستقیم، بازنویسی یا بازگویی یک قطعه کوچک از یک متن است که طی آن معنای اصلی به صورت دیگری بیان می‌شود.

فقط تغییر دادن یک یا دو کلمه نقل قول غیر مستقیم نیست؛ بلکه باید مطلبی را که خوانده ایم خوب جذب و فهم کنیم و سپس آن را با استفاده از کلمات و عبارات خود بیان کنیم.

ارجاع در این موارد لازم نیست:

- وقتی مشاهدات و آزمایش های خود را نقل می کنید ؛
- وقتی از تجربه های شخصی خود را نقل می کنید ؛
- وقتی که نظرات و افکار و نتیجه گیری های خود را می نویسید ؛
- وقتی تحلیل و ارزیابی خود را می نویسید.

چند نکته

- در موقع مطالعه منابع دقیق یادداشت برداری کنیم و به جای کپی کردن مطالب (در محیط مجازی) و یا ترجمه لغت به لغت، برداشت خود را از مطالب را بازنگویی کرده و آدرس منبع را در کنار جمله خود ذکر کنیم.
- در موقع نوشتن مقاله (یا پایان نامه)، به مطالبی که مربوط به دیگران است در متن ارجاع دهیم.
- در مواقعی که نمی توانید مفهوم را با کلمات خودتان بازگویی کنید، جمله محقق را در گیومه قرار دهید و به منبع ارجاع دهید.
- از نرم افزارهایی که مدیریت منابع را تسهیل می کند (از قبیل نرم افزار EndNote) استفاده کنید.

○ به دستورالعمل مجلات علمی که قرار است مقاله را در آن چاپ کنید توجه کنید.

○ از روش بریدن و چسباندن (cut & paste) استفاده نکنید. در این روش مشخص نمی شود که منبع مورد استفاده مطلب مورد نظر کجاست.

○ از سایتهایی که سرقت علمی را چک می کنند استفاده کنید، مانند:

<http://www.dustball.com/cs/plagiarism.checker/>

<http://www.duplichecker.com/> ○

<http://www.plagiarismchecker.com/> ○

دلایل بروز سرقت علمی

- تنبلی
- کمبود وقت و مشغله زیاد
- فکر می کنم کار من انقدر بزرگ نیست که به چشم بیاید
- فکر نمی کنم که شاید من هم گرفتار شوم! (مرگ فقط برای همسایه است)
- رقابت برای نمرات خوب
- عدم علاقه به موضوع
- سرقت با اهداف چالشی و سرگرمی
- عدم آگاهی از مصادیق سرقت علمی

نتیجه گیری

- سرقت علمی بحثی پیچیده ای است و ابعاد مختلف دارد.
- جامعه عملی در ایران به این موضوع بی توجه بوده است.
- جایگاه ایران و جامعه علمی کشور ما با خطر جدی مواجه شده است.
- سرقت علمی غیراخلاقی است، اما بی توجهی به آن غیراخلاقی تر است.
- اصلاح این روند نیازمند کار فرهنگی دراز مدت است.
- مسئولیت استادان و اعضای هیأت علمی بیشتر از دانشجویان است.

Any Questions?

Contact me:
Mohammadi.msd84@gmail.com